

Bolero Maurycego Ravela

- [Bolero Maurycego Ravela](#)

Bolero Maurycego Ravela

Ważne daty

1875-1937 – lata życia Josepha-Maurice'a Ravela

Ważniejsze kompozycje:

1899 – *Pawana na cześć zmarłej Infantki* (wersja fortepianowa)

1907 – *Rapsodia hiszpańska*

1907-1909 – *Dafnis i Chloe*

1917 – *Nagrobek Couperina*

1927-1928 – *Bolero*

Scenariusz lekcji dla nauczyciela

Źródło: online-skills, cc0.

I. Muzyka w ujęciu historycznym – periodyzacja, język, właściwości i charakterystyka.

8. Muzyka XX i XXI wieku. Uczeń:

1) charakteryzuje muzykę w kontekście estetyki epoki – wymienia i opisuje wybrane style i techniki muzyki XX i XXI w.: impresjonizm, ekspresjonizm, dodekafonia, serializm, punktualizm, neoklasycyzm, nawiązania do jazzu, folkloryzm, witalizm, aleatoryzm, sonoryzm, muzyka elektroakustyczna, improwizowana, multimedialna, performance;

2) wymienia środki wykonawcze muzyki XX i XXI wieku i opisuje: fortepian preparowany, fale Martenota, organy Hammonda, syntezator (Mooga), zastosowanie taśmy magnetofonowej, instrumenty elektroakustyczne i elektroniczne;

3) wymienia i charakteryzuje twórczość kompozytorów: Claude Debussy, Maurice Ravel, Aleksander Skriabin, Arnold Schönberg, Siergiej Prokofiew, Igor Strawiński, Béla Bartók, Siergiej Rachmaninow, Dymitr Szostakowicz, Manuel de Falla, George Gershwin, John Cage, Olivier Messiaen, Pierre Boulez, Karheinz Stockhausen, Steve Reich, Gerard Grisey, Kaija Saariaho, Thomas Adès i in..

II. Analiza i interpretacja dzieł muzycznych. Uczeń:

1. zna podstawowe terminy i pojęcia właściwe dla opisu i zrozumienia wybranych dzieł muzycznych;

2. nazywa i porządkuje główne nurty, gatunki i style muzyczne, wskazuje formy wypowiedzi artystycznej spoza tradycyjnej klasyfikacji, uzasadniając swoją wypowiedź.

III. Tworzenie wypowiedzi związanych z historią i kulturą muzyczną. Uczeń:

1. wypowiada się w formie ustnej (np. dyskusja, prezentacja, debata) i/lub pisemnej (np. esej, referat) o dziełach muzycznych w oparciu o podstawową terminologię.

Nauczysz się

opisywać twórczość Ravela;

wykazywać różnorodność stylistyczną utworów Ravela;

formułować wzorce kulturowe *Bolera*;

określać zmiany dynamiczne w dziele Ravela;

charakteryzować instrumenty mające wpływ na zastosowanie efektu dynamicznego w utworze.

Historia Maurycego Ravela

Trwa wczytywanie danych ..

Film dostępny pod adresem </preview/resource/RZY1pnTHzisI4>

Film edukacyjny pod tytułem Historia Maurycego Ravela. Film przedstawia pokaz slajdów, na których umieszczone są zdjęcia i tekst: 1. Ilustracja przedstawia Maurice Ravela, obok niego pojawiają się dodatkowe informacje: Maurice Ravel, francuski pianista, kompozytor i dyrygent, wraz z Claudem Debussym uważany jest za przedstawiciela impresjonizmu. Naukę gry na fortepianie rozpoczął w wieku 7 lat, kontynuując swe muzyczne zainteresowania w konserwatorium paryskim, w klasach fortepianu i kompozycji. Choć szczególne znaczenie przypisuje się tworzonym przez niego utworom fortepianowym i pieśniom, choć do kanonu literatury muzycznej weszły takie jego utwory, jak: Pawana na cześć zmarłej Infantki, Rapsodia hiszpańska, Kwartet smyczkowy F-dur, Koncerty fortepianowe, opera Dziecko i czary, balet Dafnis i Chloe, najczęściej wykonywany jest jego poemat choreograficzny Bolero. Według danych udostępnianych przez francuskie stowarzyszenie pisarzy, kompozytorów i wydawców muzycznych, na całym świecie Bolero odtwarzane bądź wykonywane jest sześć razy w ciągu każdej godziny. 2. Ilustracja przedstawia Idę Rubinstein, obok niej pojawiają się dodatkowe informacje: Historia kompozycji sięga roku 1927. Wówczas to, na zamówienie przyjaciółki, rosyjskiej tancerki, producentki i menadżerki Idy Rubinstein, Ravel rozpoczął komponowanie muzyki baletowej inspirowanej motywami hiszpańskimi. Początkowo planował zinstrumentować fragmenty suity fortepianowej Iberia Izaaka Albeniza, jednakże w obliczu problemów związanych z prawami autorskimi, odstąpił od pierwotnego zamysłu i w ostatniej chwili skomponował utwór, do którego nie przywiązywał szczególnej wagi. Jego obojętny stosunek względem Bolera określają najlepiej autokomentarze: „to prościutki i bezpośredni utwór, bez najmniejszych starań o wirtuozerię”, „brak w nim muzyki”, „każdy student konserwatorium napisałby to lepiej”... 3. Ilustracja przedstawia Projekt kostiumu do premiery Bolera, obok niego pojawiają się dodatkowe informacje: Po premierze Bolera zachwycony recenzent przybliżył treść libretta napisanego przez Idę Rubinstein: „Scena przedstawia wnętrze hiszpańskiej gospody: jest ono na wpół ciemne; wzdłuż ścian, za stołami siedzą wieśniacy przy winie. Pośrodku wielki stół, na którym tancerka rozpoczyna taniec – najpierw z godnością, miarowo... Ruchy jej krzepną, gdy rytm powtarza się uporczywie raz po raz... Goście nie zwracają początkowo uwagi na tańczącą, lecz stopniowo zaczynają nasłuchiwać, patrzą ze wzrastającym zainteresowaniem. Coraz bardziej ogarnia ich urzekająca monotonia rytmu – wstają, podchodzą do tańczącej, jak zahipnotyzowani stają wokół stołu, urzeczeni tańcem, który przeradza się w zbiorową magię...” 4. Ilustracja przedstawia Idę Rubinstein w kostiumie hiszpańskiej tancerki, obok niej pojawiają się dodatkowe informacje:

Premierowe wykonanie poematu choreograficznego Bolero Maurycego Ravela, z solistką baletu Idą Rubinstein i jej zespołem tancerzy, miało miejsce 22 listopada 1928 roku w Operze Paryskiej. Choć obecnie utwór ten należy do najpopularniejszych przykładów muzyki dwudziestowiecznej, pierwszym wykonaniom towarzyszyły przede wszystkim odgłosy niezrozumienia i niezdecydowania. Od rewolucyjnej premiery baletu Święto wiosny Igora Strawińskiego, która miała miejsce w 1913 roku, minęło piętnaście lat, ale publiczność paryska gwizdała, krzyczała i otwarcie wyrażała swoje niezadowolenie. 5. Ilustracja przedstawia kompozytora i zespół baletowy po wykonaniu Bolera w Wiedniu w 1929 roku, obok nich pojawiają się dodatkowe informacje: Powszechnie znana jest anegdota, jakoby podczas premierowego wykonania utworu jedna z melomanek wstała i wykrzyknęła: „Pan oszalał!” Podobno reakcja Ravela była zaskakująca. Odpowiedział na tę prowokację ze stoickim spokojem: „Całe szczęście, widzę, że jednak ktoś zrozumiał, o co chodzi” 6. Ilustracja przedstawia Maurice Ravela, obok niego pojawiają się dodatkowe informacje: Okazało się, że Maurice Ravel stworzył jednak absolutny hit. Bolero stanowi bowiem nie tylko jeden z najczęściej słuchanych dwudziestowiecznych utworów z kręgu muzyki klasycznej; wykorzystuje się jego fragmenty jako podkład dźwiękowy do bajek, filmów i reklam; choreografowie dokonują prób reinterpretacji i tworzenia nowych układów tanecznych, także dla łyżwiarzy. 7. Ilustracja przedstawia obraz Ludwiga Nauera pod tytułem Maurycy Ravel obok niego pojawiają się dodatkowe informacje: Bolero wpisało się w jeden z wielu panujących wówczas nurtów – nurt narodowy w muzyce. W pierwszych dziesięcioleciach XX wieku, w reakcji na hegemonię muzyki niemieckiej w wieku XIX, Francuzi postulowali tworzenie „muzyki czysto francuskiej”. Ravel nie tylko uznawany był za jednego z najwybitniejszych kompozytorów Francji, ale także złożył hołd swym wielokulturowym baskijsko-szwajcarskim korzeniom, nawiązując do folkloru hiszpańskiego, m.in. w Bolerze, Godzinie hiszpańskiej i Rapsodii hiszpańskiej. Jednakże, oprócz muzycznego nacjonalizmu, w jego twórczości odnajdziemy elementy impresjonizmu, neoklasycyzmu, a nawet jazzu. Obecnie uznawany jest za jednego z klasyków XX wieku.

Charakterystyka utworu *Bolero*

Muzyka *Bolera* Maurycego Ravela wykorzystuje rytm tańca ludowego o tej samej nazwie, utrzymanego w metrum $3\frac{1}{4}$, tańczonego z towarzyszeniem kastanietów już w XVIII wieku na ulicach i placach Hiszpanii. Pierwszy raz pomysł zasadniczej melodii

utworu – tematu, kompozytor przegrywał przy fortepianie swemu przyjacielowi podczas pobytu na wczasach w Saint-Jean-de-Luz. Sam twórca zwrócił wówczas uwagę na szczególnego rodzaju uporczywość pomysłu melodycznego, co zintensyfikował dodatkowo niecodzienną konstrukcją formalną, rodzajem eksperymentu. *Bolero* jest bowiem utworem tanecznym kształtowanym w oparciu o zasadę powtarzalności z wykorzystaniem narastania poziomu dynamicznego ([crescendo](#)).

Na tle nieustannie powtarzającego się schematu rytmicznego *Bolera* temat powtórzony jest osiemnastokrotnie, przy czym kolejne powtórzenie głównej melodii podejmuje nowy instrument.

Maurycy Ravel, Schemat rytmiczny „Bolera”, haigmassie.blogspot.com, CC BY 3.0

Trwa wczytywanie danych ..

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DJWNcAbpd>

Maurycy Ravel, „Bolero”, Werbel, online-skills, CC BY 3.0

Utwór: Maurice Ravel, Bolero Werbel. Nagranie przedstawia partię rytmiczną wybijaną przez werbel w utworze Bolero. Kompozycja jest stylizowanym tańcem hiszpańskim.

W pierwszych taktach kompozycji Ravel wprowadza cztery instrumenty: werbel, altówki, wiolonczele i flet wykonujący temat.

Trwa wczytywanie danych ..

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DJWNcAbpd>

Maurycy Ravel, „Bolero”, Flet, online-skills, CC BY 3.0

Utwór: Maurice Ravel, Bolero Flet. Nagranie przedstawia temat napisany w partii fletu w utworze Bolero. Kompozycja jest stylizowanym tańcem hiszpańskim. Cechuje się spokojnym, wesołym charakterem.

W ostatnich taktach jest to już dwadzieścia sześć linii głosowych (pojedynczych instrumentów oraz grup instrumentalnych).

Osiągnięty jest zatem efekt [crescenda](#) orkiestrowego, karuzeli dźwięków, apoteozy rytmu. Przestrzeń wypełnia się bowiem nie tylko w sposób naturalny coraz większą ilością wykonawców, ale dodatkowo twórca potęguje poziom dynamiczny nakazując instrumentalistom stopniowo grać coraz głośniej.

Ze względu na prostotę konstrukcyjną (osiemnaście powtórzeń tego samego pomysłu melodycznego w zmieniającej się szacie instrumentacyjnej) *Bolero* było początkowo krytykowane i nikt nie przypuszczał, że to właśnie ta kompozycja przyniesie twórcy nieprzemijającą sławę.

Pobierz partyturę utworu klikając na przycisk „Pobierz”.

Źródło: online skills, licencja: CC BY 3.0.

Irwa wczytywanie danych ..

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DJWNcAbpd>

Maurycy Ravel, „Bolero”, wersja orkiestrowa, online-skills, CC BY 3.0

Utwór: Maurice Ravel, Bolero orkiestra Bolero jest stylizowanym tańcem hiszpańskim przeznaczonym na skład orkiestry symfonicznej. Utwór posiada umiarkowane tempo (Tempo di Bolero, moderato assai) i instrumentalną fakturę homofoniczną. Dynamika utworu wzrasta wraz z kolejnymi powtórzeniami tematu.

Zadania

Ćwiczenie 1

Które ze wskazanych opinii odnoszą się do kompozycji Maurycego Ravela *Bolero*.

- karuzela dźwięków
- prościutki i bezpośredni utwór
- apoteoza rytmu
- piękności z przyprawionymi nosami, różowane [...] albo na szczudłach

Ćwiczenie 2

Do pojęcia dopasuj definicję.

forma instrumentalna, czyli zbudowana z kilku lub kilkunastu części, przede wszystkim o charakterze tanecznym, utrzymanych głównie w tej samej lub pokrewnej tonacji.,
określenie dynamiczne – coraz głośniej., taniec dworski z XVI w.; także pieśń lub piosenka miłosna, jedna z form staropolskiej liryki, popularnej w XVI–XVII w.,
określenie dynamiczne – coraz ciszej.

Crescendo	
Diminuendo	
Suita	
Pawana	

Ćwiczenie 3

Zaznacz zdania prawdziwe.

- *Bolero* Maurice`a Ravela napisane jest w metrum 6/8.
- *Bolero* ma kompozycję ułożoną w oparciu o powtarzalność i narastający poziom dynamiczny.
- Maurice Ravel jest przedstawicielem impresjonizmu.
- *Bolero* Ravela jest stylizowanym tańcem niemieckim.

Ćwiczenie 4

Pierwsza strona partytury *Bolera* wymaga 4 instrumentalistów, ostatnia – 26. Jak można zatem, odpowiednio do uzyskanego efektu dynamicznego, określić tę kompozycję?

- crescendo orkiestrowe
- diminuendo orkiestrowe
- nieustanne cieniowanie dynamiczne

Ćwiczenie 5

Czyje zamówienie realizował Maurycy Ravel tworząc *Bolero*?

- Heleny Rubinstein
- Idy Rubinstein
- Neli Rubinstein

Ćwiczenie 6

Wskaż termin, który wyjaśnia następująca definicja: *trójdzielny hiszpański taniec ludowy, powstały w XVIII wieku, wykonywany z towarzyszeniem instrumentów perkusyjnych (kastaniety, bębenek baskijski) oraz gitary*

- *Bolero*
- *Flamenco*
- *Dumka*

Ćwiczenie 7

Wskaż tytuł kompozycji Maurycego Ravela.

- *La Mer*
- *Ariadna i Sinobrody*
- *Dafnis i Chloe*

Polecenie 1

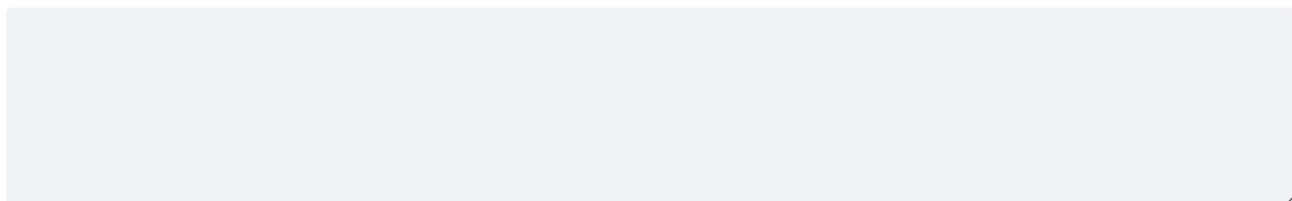
Wysłuchaj nagrania *Bolera* Maurice`a Ravela, wskaż cechy kompozycji, które wskazują na impresjonistyczny charakter dzieła, oraz uzasadnij jaki mają wpływ na odbiór kompozycji.

Trwa wczytywanie danych ..

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DJWNcAbpd>

Maurycy Ravel, „Bolero”, wersja orkiestrowa, online-skills, CC BY 3.0

Utwór: Maurice Ravel, Bolero orkiestra Bolero jest stylizowanym tańcem hiszpańskim przeznaczonym na skład orkiestry symfonicznej. Utwór posiada umiarkowane tempo (Tempo di Bolero, moderato assai) i instrumentalną fakturę homofoniczną. Dynamika utworu wzrasta wraz z kolejnymi powtórzeniami tematu.

Słownik pojęć

Balet

forma widowiska teatralnego, w którym zasadnicze elementy stanowią ruch, muzyka i oprawa scenograficzna, które powiązane są wspólną myślą przewodnią.

Bolero

trójdzielny hiszpański taniec ludowy oraz powstała do niego muzyka, powstały w XVIII wieku, wykonywany z towarzyszeniem instrumentów perkusyjnych (kastaniety, bębenek baskijski) oraz gitary.

Crescendo

określenie dynamiczne – coraz głośniej.

Diminuendo

określenie dynamiczne – coraz ciszej.

Impresjonizm

kierunek w sztuce zapoczątkowany w Paryżu w II połowie XIX wieku; głównym celem artystów impresjonistów (początkowo malarzy i rzeźbiarzy) było uchwycenie ulotnych momentów; nazwa kierunku, nawiązująca do tytułu obrazu Claude'a Moneta Impresja, wschód słońca, pochodzi z jednej z pierwszych negatywnych krytyk autorstwa Louisa Leroya.

Neoklasycyzm

kierunek w sztuce przełomu XIX i XX wieku (w muzyce od lat dwudziestych XX wieku) związany z nawiązaniem do elementów sztuki epok wcześniejszych, szczególnie klasycyzmu; interpretowany jest jako reakcja na wybujały emocjonalizm romantyzmu.

Pawana

taniec dworski z XVI w.; także pieśń lub piosenka miłosna, jedna z form staropolskiej liryki, popularnej w XVI–XVII w.

Rapsodia

utwór instrumentalny lub wokально-instrumentalny, o nieustalonej budowie, przybiera postać fantazji, formy sonatowej, wariacji, formy 3-częściowej typu ABA lub innej; w 2. poł. XIX w. rapsodia najczęściej eksponowała narracyjny charakter muzyki, opierając się na przetworzonym stylistycznie folklorze.

Suita

forma instrumentalna, czyli zbudowana z kilku lub kilkunastu części, przede wszystkim o charakterze tanecznym, utrzymanych głównie w tej samej lub pokrewnej tonacji.

Źródło:

sjp.pwn.pl

Biblioteka muzyczna

Trwa wczytywanie danych ..